

امکان خطا در معارف غیربديهی وجود دارد/ وظیفه معرفت شناختی

یک استاد فلسفه تطبیقی گفت: امکان خطا در معارف غیربديهی وجود دارد، اما راه تصحیح خطا نیز باز است. از این رو وظیفه معرفت شناختی ما این است که در کسب شناختهای غیربديهی بکوشیم و نهایت دقت را اعمال کنیم.

یک استاد فلسفه تطبیقی گفت: امکان خطا در معارف غیربديهی وجود دارد، اما راه تصحیح خطا نیز باز است. از این رو وظیفه معرفت شناختی ما این است که در کسب شناختهای غیربديهی بکوشیم و نهایت دقت را اعمال کنیم.

محمد فنایی اشکوری استاد فلسفه تطبیقی در گفتگو با خبرنگار مهر در پاسخ به این سؤال که آیا می توان به طور قطعی به حقیقتی دست یافت. به عبارت دیگر آیا می توان به گزاره ای به طور موجه یقین حاصل کرد؟، گفت: پاسخ سؤال شما مثبت است. کسانی که دستیابی به یقین را ناممکن می دانند شکاک نامیده می شوند.

وی با بیان اینکه شکاکیت دوگونه است: شک جزئی یا منطقه ای و شک کلی یا مطلق، گفت: شک منطقه ای یعنی شک داشتن در برخی از حوزه ها و نسبت به بعضی از معارف. شک مطلق یعنی شک داشتن در همه چیز. شک جزئی و منطقه ای امری معقول است و همه انسانها در بسیاری از امور شک دارند و این امر با امکان دست یابی به یقین در بعضی از حوزه ها منافات ندارد، اما شک مطلق یعنی در همه چیز شک داشتن، نوعی ناهنجاری معرفتی است.

فنایی تأکید کرد: کسی که می گوید ما نسبت به هیچ قضیه ای نمی توانیم قطع و یقین پیدا کنیم از شک مطلق رنج می برد. چنین کسی هرگز نمی تواند ادعایی را مطرح کند یا نظریه ای را نقد و رد کند، بلکه بر مبنای او همه چیز ممکن است اما این موضع قابل دفاع نیست.

وی با اشاره به اینکه بهترین دلیل بر امکان چیزی وقوع آن است، گفت: شما نسبت به انبوهی از گزاره ها یقین و جزم دارید، مانند گزاره های $4=2+2$ ، من هستم، کره زمین وجود دارد، کشور ایران هست، آتش در شرایط عادی می سوزاند، آب در شرایط عادی رفع عطش می کند، برف سرد است، عسل شیرین است، ماست سفید است، مثلث سه زاویه دارد، عدالت خوب است، خلف وعده بد است. هزاران بلکه میلیون ها گزاره از این دست را می توان ذکر کرد که همه عقلای عالم به آنها یقین دارند و کمترین تردیدی در درستی آنها ندارند. برخی از این گزاره ها را به صورت حضوری و وجدانی می دانیم، بعضی را به صورت حسی و تجربی دانسته ایم و به همه آنها یقین داریم و برای ما بدیهی هستند، اما حقایقی که برای ما بدیهی نیستند نیز قابل دانستن و دستیابی به یقین هستند، اما برای شناخت و اثبات آنها نیازمند به کارگیری روشهای متناسب هستیم.

فنایی اشکوری تصریح کرد: مثلاً بعضی از حقایق را می توان از راه تجربه شناخت و برخی را از راه استدلال عقلی، حقایقی را از راه شهود می توان شناخت و معارفی را از راه گرفتن از منبع معتبر و موثق می توان به دست آورد، البته در معارف غیربديهی امکان خطا وجود دارد، اما راه تصحیح خطا نیز باز است. از این رو وظیفه معرفت شناختی ما این است که در کسب شناختهای غیربديهی بکوشیم و نهایت دقت را اعمال کنیم. این کاری است که دانشمندان، فیلسوفان و مفسران متون دینی به آن مشغولند